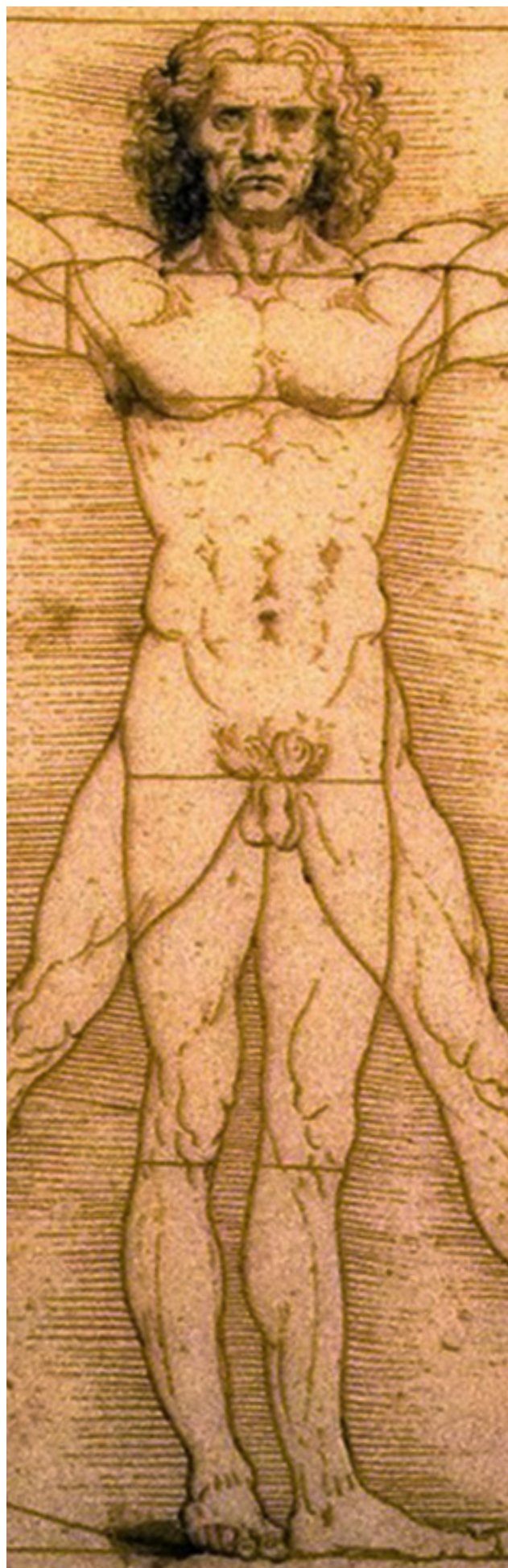

Jindřich Žáček
akad. malíř

Figurální kresba a malba

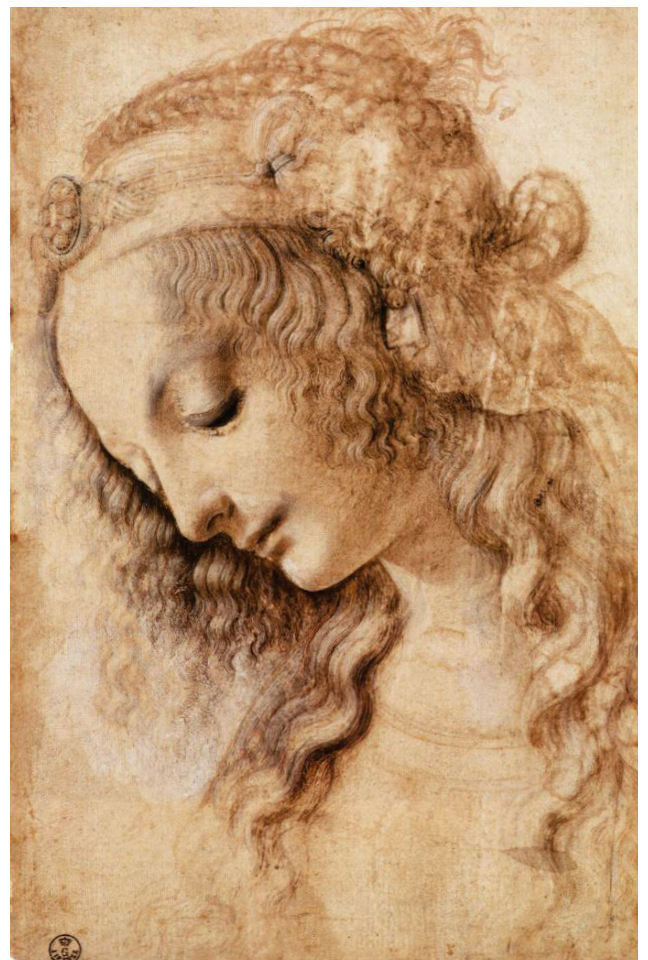
V publikaci jsou použity obrázky
z webových stránek s podobnou tematikou.

OBSAH

FIGURA A PORTRÉT	5
Figurální kresba a malba	7
Figurální kresba - studie	13
Figurální kresba - studie anatomie a detailů	14
ANATOMIE - stavba lidského těla	17
Lidská kostra	19
Svalstvo	25
KÁNON	29
Kánony	31
KRESBA FIGURY	39
Kreslicí materiály	41
Držení kreslicích nástrojů	42
Kreslírna	44
Kresba figury	46
Práce s modelem, volba modelu a pozice	49
Osvětlení modelu	52
Kompozice figurální kresby a malby	53
PRACOVNÍ POSTUPY	57
Kresba - pracovní postupy	59
Pracovní postupy - konstrukce figury	61
Silueta a obrysové linie	62
Lineární kresba - pracovní postup	64
Kresba pomocí tělesných os - pracovní postup	65
Bloková stavba	66
Kresba figury s použitím čtvercové sítě	69
Modelace - budování objemu	71
Linka, valér, šrafování	72
Lineární kresba figury a modelace šrafováním (cvičení)	73
Přípravné cvičení	74
Kresba figury v sedě	83
Malba figury a portrétu	84
Malba figury - ukázka pracovního postupu	90
Literatura	91

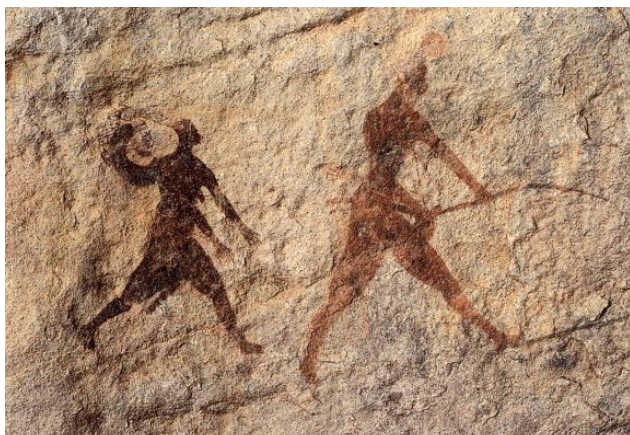
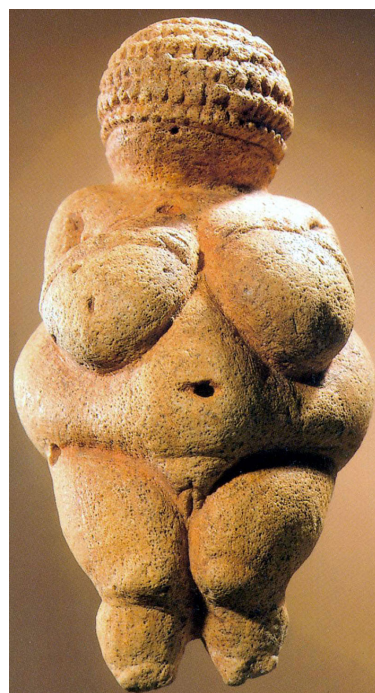
FIGURA A PORTRÉT

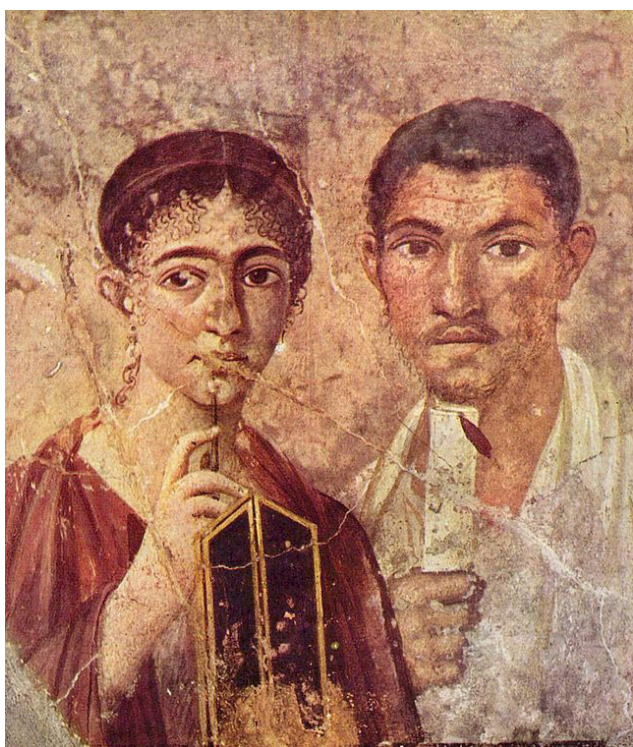
Figurální kresba a malba

Zobrazování lidských a zvířecích postav provází lidskou kulturu od pravěku.

Objevuje se v jeskynních malbách, rytinách a kultovních soškách pravěkých lovců, provází a ilustruje vývoj lidské společnosti po celou jeho historii a v každé kulturní oblasti na celé planetě Zemi.

◄▲ Jeskynní malby a rytiny,
sošky Venuší - ▲ Věstonická, ▲ z Willendorfu

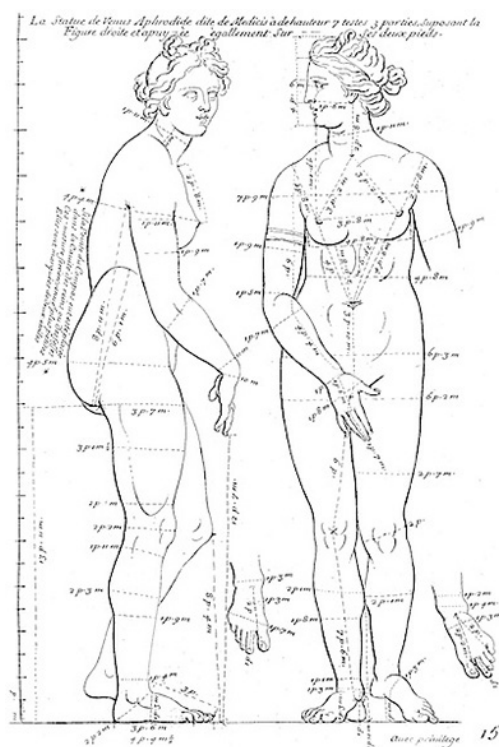
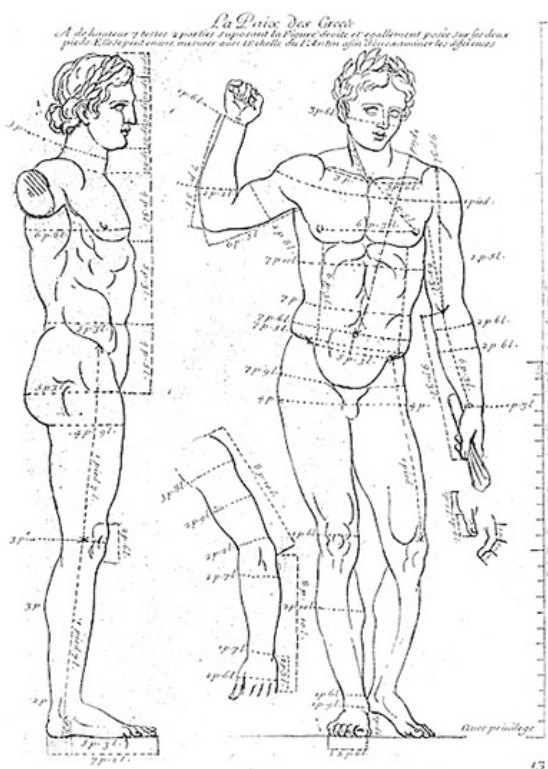
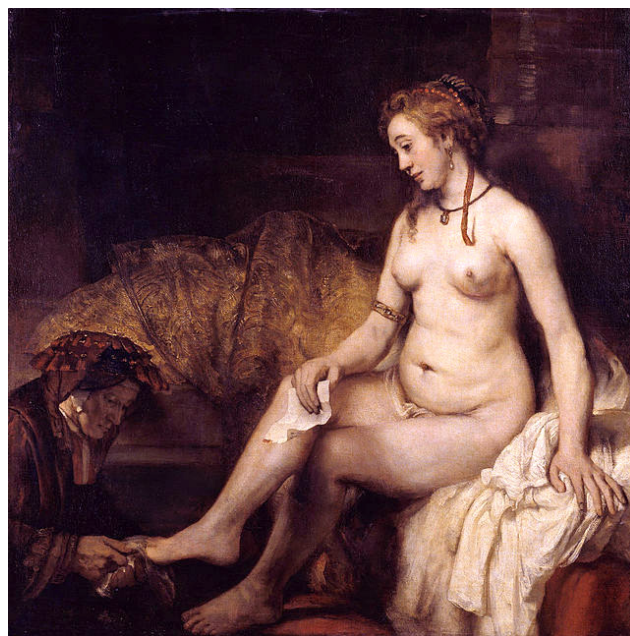
◀▲ Ukázky etruské, řecké a římské figurální a portrétní malby

Způsob zobrazování je v různých kulturách a historických epochách odlišný, ale lze v nich vysledovat i řadu pojetí a spojovacích článků, které svědčí o obecné příbuznosti tvůrčích principů i estetických forem. Symbolika těchto zobrazení, výtvarná řeč, smysl či obsah nejsou často, přes veškerá bádání odborníků, jednoznačné a srozumitelné. Co zůstává, je silné působení na diváka, estetický zážitek a asociace, které v něm výtvarné dílo může vyvolávat. Nemusí to být vždy stejné dojmy a přestavy, každý divák může dílo nebo obraz vnímat po svém, a i v tom je kouzlo těchto zobrazení.

Stejně, jako je možné výtvarné dílo vnímat odlišně, je možné i lidskou postavu, figuru, vnímat a zobrazovat mnoha způsoby, podle prostředí a atmosféry v jakých vznikla, a také podle účelu, jakému má sloužit. Při zobrazování lidského těla, zejména nahého, může být hlavním motivačním prvkem vnímání krásy, hledání ideálu krásy, řádu a estetiky, forem a proporcí lidské figury, ale i její kultovní nebo erotický náboj.

Rembrandt van Rijn
▲ Danae, ► Bathsheba v lázni

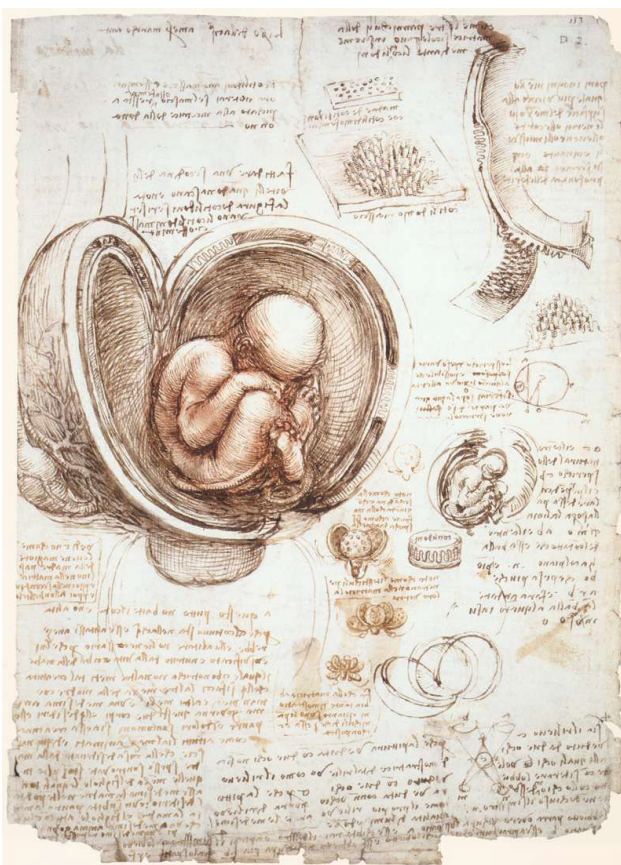

◀▲ Gerard Audran - Proporce lidského těla

▲ Rembrandt van Rijn - Anatomie doktora Tulpa

Snaha o nalezení a přesnou definici ideálních proporcí lidského těla (kánonu) se pro mnohé umělce stala důležitou součástí jejich díla a odkazem pro následovníky. Studium anatomické stavby lidského těla a jeho proporcí by mělo být nedílnou součástí výtvarné práce a důležitým studijním materiálem.

◀ Leonardo da Vinci - studijní kresby

Ve výtvarném umění byla původně kresba figury především studijní přípravou na malbu, později i na grafiku, při studijní kresbě si umělci připravovali kompoziční řešení, studovali anatomickou stavbu figur, jejich detaily a perspektivní zkratky.

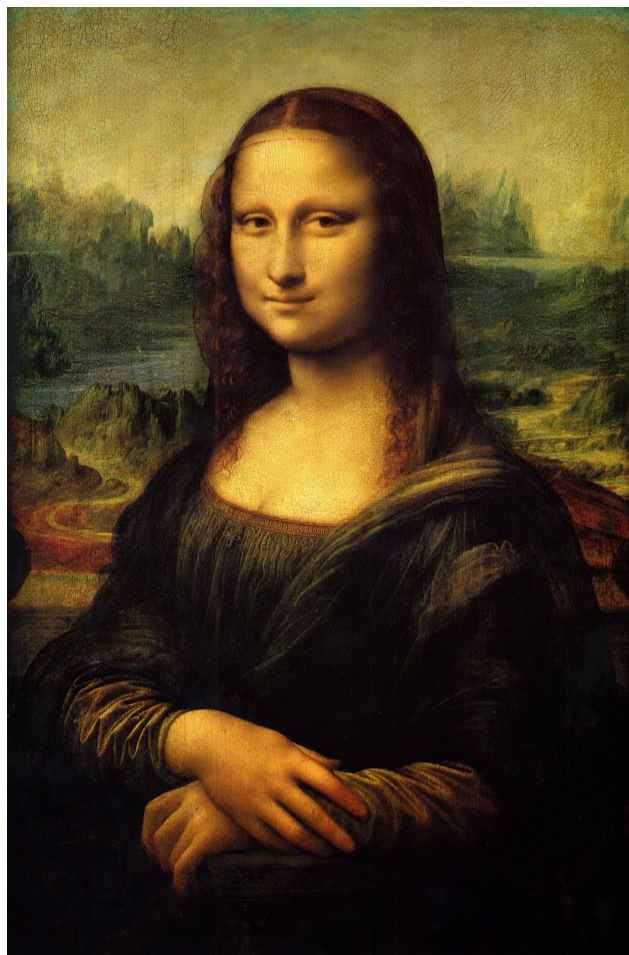
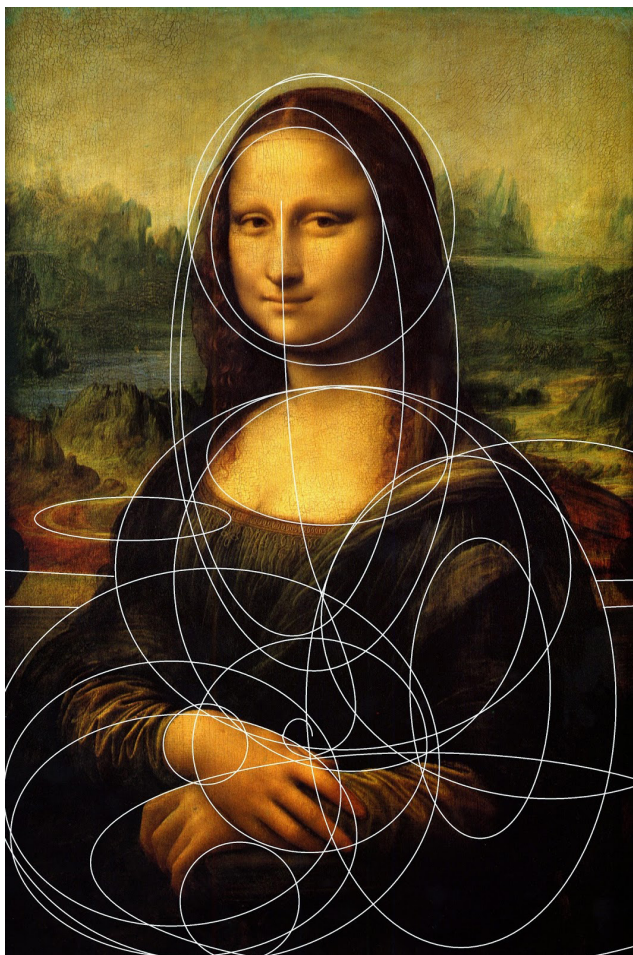

▲ Leonardo da Vinci - Svatá Anna samotřetí - studijní kresba a deskový obraz (odlišné kompozice)

▲ Michelangelo Buonarroti - Sybila - studijní kresba a freska v Sixtinské kapli

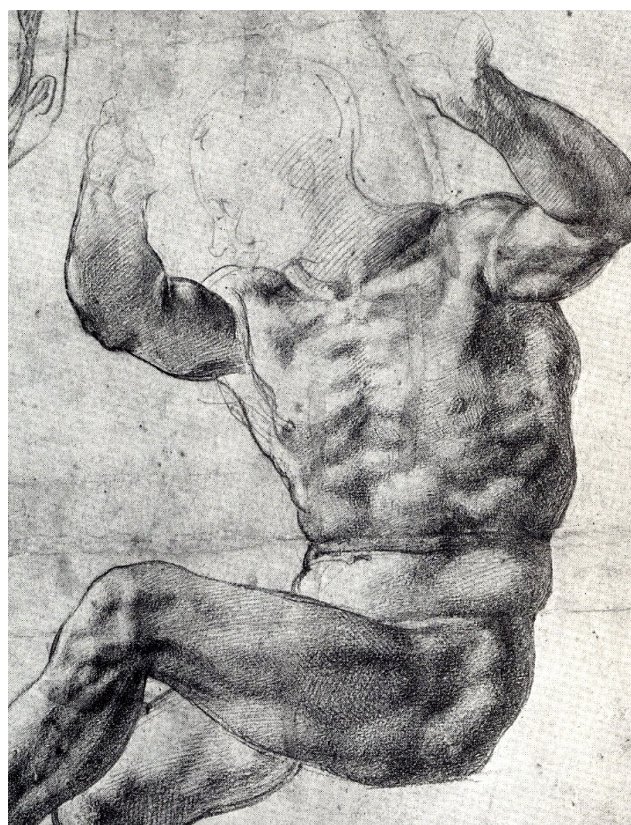
I když studijní charakter kresby zůstává stále zachován, nakonec se vydělila také jako samostatná výtvarná disciplína. Při figurální kresbě a malbě se učíme vnímat lidské proporce, tvary a anatomickou stavbu těla a jeho pohybové možnosti a limity, a také jeho krásu a estetické formy. Kultu lidského těla, hledání ideálních proporcí a krásy lidské figury (kánonu) i kompozičním schémátům se věnovalo v historii mnoho významných umělců.

Figurální kresba - studie

Studijní charakter kresby může být jejím primárním účelem. Jestliže nám studijní kresba slouží jako příprava - na malbu nebo sochařskou práci - snažíme se připravit si ucelené kompoziční řešení budoucího díla a vstřebat co nejvíce informací o modelu, abychom s ním později, při samotné malbě, mohli svobodně a volně pracovat. Nedílnou součástí přípravné práce je samozřejmě studium anatomické stavby lidské (zvířecí) figury, pohybové možnosti a limity, znalost jeho proporcí, cit pro budování prostoru a objemu figury, a také vnímání perspektivy a perspektivních zkratk.

Znalosti a vědomosti o stavbě lidské figury, lidského těla, nám umožní velkou tvůrčí svobodu ve volné tvorbě, schopnost tvořivého užití získaných vědomostí, zkušeností a znalostí. Už nebudeme tolik závislí na práci podle modelu, protože si dokážeme lidskou postavu představit v jakékoliv pozici a nakresit ji z paměti a z libovolného úhlu pohledu. A nejen to, můžeme figuru přetvářet a transformovat, volně posouvat její limity, zvýraznit a podtrhnout její charakteristické vlastnosti a potlačit nebo zcela vypustit ty nedůležité. Naše figurální kresba a malba se stane svébytnou a volnou tvůrčí prací.

Figurální kresba - studie anatomie a detailů

Studiemi anatomie a detailů lidské figury posouváme své tvůrčí schopnosti. Krok za krokem se učíme správně vnímat a číst realitu, a také ji přesněji a věrněji výtvarnými prostředky popsat a vyjádřit. Zvládnutí kresby, a především složitějších a problematických detailů, je předpokladem pro jejich správné zařazení a zapojení do celku. Nedostatečná znalost anatomie a detailů lidské (zvířecí) figury může mít naopak fatální následky, které se mohou projevit zejména na výsledném „nedotaženém“ dojmu z naší práce, ale také omezením vlastního tvůrčího rozvoje a růstu, případně i vytvářením bariér, které nás budou brzdit a srážet při zvládání náročnějších motivů a témat.

Většina skutečných umělců věnovala studiu detailů značnou pozornost, která často šla daleko za rámec jejich tvůrčí práce. Tito umělci při svém studiu lidského těla spolupracovali s lékaři a prohlubovali si své znalosti o jeho anatomické stavbě. Někteří se zřejmě zúčastňovali i jejich zkoumání při pitvách. Jejich přístup byl často natolik důkladný, že přerostl až na pole vlastního výzkumu a bádání. Z jejich kreseb, tezí a studijních poznámek čerpáme dodnes, a patří k tomu nejcennějšímu z jejich díla.

